

**Жасаған Муслүмканова Малика**  
**Группа Фк-81а**

**МУХТАР**

**ШАХАНОВ**



ZHARAR

WWW.ZHARAR.COM

# ӨМІРБАЯНЫ

- Шымкент педагогикалық институтын бітірген (1969).
- "Оңтүстік Қазақстан" (1960-65)
- "Лениншіл жас" (1965-70) газеттерінде
- республикалық телевизия, радио редакцияларында (1971-75) істеді.
- 1976 жылдан Қазақ КСР Министрлер Кеңесінің баспа, полиграфия және кітап саудасы жөніндегі мемлекеттік комитетінде бөлім бастығы.
- «Жалын» альманахының (1984) бас редакторы
- «Жалын» журналының бас редакторы (1986)
- 1993-2003 жж. Қазақстан Республикасының Қырғыз Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметінде болды.
- 2004—2007 жылдары ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты.
- "Жалын" журналының бас редакторы, әлем ойшылдарының басын біріктіретін "XXI ғасыр және Руханият" атты халықаралық элита клубының Президенті.
- Қазақстан Жазушылар одағы басқармасының хатшысы
- республикалық "Жалын" журналының бас редакторы.



# ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ

- Алғашқы өлеңі ("Сырдария") 1959 жылы жарияланды.
- Тұңғыш өлеңдер жинағы ("Бақыт") 1966 жылы жарық көрді.
- "Балладалар" (1968)
- "Ай туып келеді" (1970)
- "Қырандар төбеге қонбайды" (1974)
- "Сенім патшалығы" (1976) атты кітаптары шықты.
- Бірнеше өлең кітаптарының және халық арасына кең тараған бірқатар әндердің авторы. Балладалары мен поэмалары дүние жүзі халықтарының 20-дан астам тілдеріне аударылған. Өлеңдерінде философиялық ой басым. Мәтінінде, музыкасын да өзі жазған "Жұбайлар жыры", "Туған күн кешінде", "Гүл дәурен", "Мен саған ғашық едім" атты әндері жұртшылыққа кеңінен таныс.

# МАРАПАТТАРЫ

- Қырғыз Республикасының халық ақыны (1994)
- Қазақстан Республикасының Халық жазушысы (1996)
- Біріккен Ұлттар Ұйымының Қоршаған Орта Бағдарламасы сыйлығының лауреаты
- Түрік Республикасының «Түрік дүниесіне қызметі үшін» халықаралық сыйлығының лауреаты
- Қырғыз Республикасының халықаралық "Руханият" сыйлығының лауреаты
- түрік дүниесі жазушылар бірлестігінің "Шахрияр" сыйлығының лауреаты
- ЮНЕСКО-ның "Боорукер" клубы сыйлығының иегері.
- "Жазагер жады космоформуласы" шығармасы үшін Калифорния Ғылым индустрия, білім және өнер академиясының А.Эйнштейн атындағы алтын медалі (2002)
- Түркияның Гебзе қаласында "Түркі тілдес халықтар арасындағы ең үздік әлем ақыны" сыйлығы берілген (2002).
- Түркия, Әзірбайжан, Солтүстік Кипр мемлекеттері тағайындаған «Түрік әлеміне сіңірген ерен еңбегі үшін» атағының иегері (2006).
- Осы жылы Америка өмірбаян институты белгілеген 2005 жылдың "Жыл адамы" атағы берілді.
- Мұхтар Шаханов "Оңтүстік Қазақстан облысының құрметті азаматы".
- М.Шаханов — Қазақстан Ленин комсомолы сыйлығының лауреаты (1972).
- "Тың және тыңайған жерлерді игергені үшін"
- "Еңбектегі ерлігі үшін" медальдармен марапатталған.
- жиырмадан астам шет елдік академиялардың, университеттердің құрметті докторы, профессоры.
- «Нобель» сыйлығының 100 жылдығына орай Тамбов қаласында өткен «Нобель» сыйлығы лауреаттары мен нобелшілердің халықаралық конгресінде «Нобель» ақпарат орталығы, «Нобель» қоры, Ресей жаратылыс ғылымдары академиясы бірлесіп бекіткен «Нобельдің Алтын медалімен» марапатталды. <sup>11</sup>



# ЖЕЛТОҚСАН АЛАҢЫ

---

- Сәл аялдап, тағзым етпей бұл алаңнан өтпеңдер...  
Желтоқсанда ызғырықтан тітіркеніп көк пен бел,  
Бұл жер, қалқам, асқақ рух жарылысы өткен жер,  
Қайта оянған ұлт намысы қызыл қанға бөккен жер,

# ЖЕЛТОҚСАН КӨТЕРІЛІСІ

- ▣ Желтоқсан көтерілісі — 1986 жылы 17 — 18 желтоқсан аралығында Алматыда болған қазақ жастарының КСРО үкіметінің отаршылдық, әміршіл-әкімшіл жүйесіне қарсы наразылық іс-қимылдары. Бостандыққа, тәуелсіздікке ұмтылған қазақ халқы тарихындағы елеулі оқиға болып табылады.

- 
- **Орны** Алматы, Қазақ КСР КСРО
  - **Күні** 17 — 18 желтоқсан 1986 жыл
  - **Мақсаты** Мәскеудегі орталықтан саяси тәуелсіздікті талап ету.
  - **Сипаттамасы** Бейбіт шеру, көтерілісшілер мен құқық қорғау органдарының қызметкерлері, арнайы әскери күштер тобы арасындағы қақтығыс
  - **Өлгендер** 168-200 адам
  - **Жараланғандар** 200-ден аса адам
  - **Нәтижесі** КСРО ІІМ-нің бұйрығы негізінде дайындалған “Құйын — 86” операциясы бойынша көтеріліс қатыгездікпен басып жаншылды. Көтерілісшілер сотталып, қатал жазаланды
  - **Тұтқындалғандар** 1000-нан аса адам



# ЖЕЛТОҚСАН КӨТЕРІЛІСІ ТУРАЛЫ

---

- Кино:
- "Аллажар", Желтоқсан көтерілісінің бар көрінісін Қаллдыбай Әбеновтың осы фильмінде керемет баяндалады

# ҚАЛЛДЫБАЙ ӘБЕНОВ

- 1988-89 жылы фильмді бастағанда «маған ешкім кедергі жасамағанда, әлі де болса көптеген ақиқатты жарыққа шығарар ма едім?» деп ойлаймын кейде. Алаңда, алаңнан тыс жерлерде 2000-нан астам шейіт болған жастарымыздың денелерін толық еркіндігіміз болғанда, бәлкім, біз табар ма едік. Ақиқаттың көбі оқиғадан кейін-ақ жойылды. Мен фильмді Желтоқсан оқиғасына қатысқан, түрменің азабын шегіп келген уыздай жастарымыздың айтқан әңгімелері, бойынша түсірдім. Қазақтың ұл-қыздарын шырылдата сабап жатқан жерлерін өздерінің айтуларымен жасадым. Толқуды да оқиғаның бел ортасында болған балалардың әңгімесінен алдым















# ZHELTOKSAN

LAST SPLASH OF NATIONAL SPIRIT





Қорытынды:  
Не үйрендіңдер?  
Не қиын болды?  
Не оңай болды?